

КУЛЬТУРОЗНАВСТВО АНГЛОМОВНИХ КРАЇН

Укладачі:

Н. М. НІКШИНА,
заступник директора,
вчитель
англійської мови,
спеціаліст
вищої категорії,
учитель-методист;

О. А. КАТАШОВ,
заступник директора,
вчитель
англійської мови,
спеціаліст
вищої категорії,
учитель-методист;

Л. В. КОЧЕТОВА,
вчитель
англійської мови,
спеціаліст
вищої категорії,
учитель-методист

Комуніальний заклад
«Луганський ліцей
іноземних мов»

*Рекомендовано
МОН України*

Програма може
використовуватися
для складання
спецкурсу
«Культурознавство
англомовних країн»
(«Культурознавство
Великої Британії»,
«Культурознавство
Сполучених Штатів
Америки»)
у спеціалізованих
школах, ліцейних,
гімназіях та
профільних класах
як факультативний
або елективний
курс.

Програма факультативного курсу

Пояснювальна записка

На міжнародній арені Україна має тісні зв'язки з іншими країнами Європи та світу, тому вивчення іноземних мов набуває першорядного значення як важливий засіб міжкультурного спілкування в наші дні.

У процесі вивчення іноземної мови учні набувають умінь і навичок володіння мовою в усній і писемній формах відповідно до цілей, мотивів та соціальних норм мовленнєвої поведінки в типових ситуаціях. Саме на уроках іноземної мови в середніх навчальних закладах формуються базові механізми іншомовного спілкування й засвоюються знання про культуру країни, мову якої школярі вивчають. У майбутньому житті випускники зможуть розвивати й удосконалювати ці знання та вміння для власних потреб.

Курс «Культурознавство англомовних країн» розрахований на 70 годин:

- «Культурознавство Великої Британії»;
- «Культурознавство США».

Навчання іноземної мови в середніх школах, ліцейних та гімназіях полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, яка базується на основі соціально-культурних і соціально-лінгвістичних знань, умінь і навичок, які сприяють її соціалізації в новому для неї соціумі. Засвоєння курсу відбувається в умовах діалогу культур.

Головною метою курсу «Культурознавство англомовних країн» є: навчити учнів орієнтуватися в соціокультурних аспектах життєдіяльності людей Великої Британії та США;

формуванню навички виходу із ситуацій комунікативних непорозумінь;

виробляти вміння адаптуватися в іншомовному середовищі, розуміти необхідність виконувати традиційні канони ввічливості, виявляючи повагу до традицій, ритуалів і стилю життя представників іншого культурного суспільства;

сприяти засвоєнню ознак рідної культури в іншомовному оточенні.

Соціокультурне навчання засобами курсу закладає основи для: позитивного досвіду вивчення культури країн для подальшого самостійного вивчення культур інших народів;

соціокультурної самоосвіти в будь-яких інших, раніше невідомих, сферах безпосередньої та опосередкованої комунікації;

подальшого розвитку соціокультурної компетенції в межах обраного профілю навчання в старшій школі.

Під час навчання *освітня, виховна й розвивальна цілі* реалізуються у взаємодії. Культурознавство дає можливості підвищити рівень виховання учнів та розвитку їхнього світогляду.

У процесі навчання формуються загальні компетенції, які складаються з:

декларативних знань, що охоплюють соціокультурні знання (соціокультурна компетенція передбачає засвоєння учнями соціокультурних особливостей країни, мова якої вивчається, культурних цінностей та морально-етичних норм свого та інших народів, а також формування умінь використовувати їх у житті);

міжкультурних та практичних умінь і навичок, таких як соціальні вміння, навички повсякденного життя тощо;

«компетенції існування», яка пов'язана з психічними особливостями учнів у мовленнєвій поведінці;

загальнонавчальних компетенцій (уміння вчитися), що сприяють оволодінню учнями алгоритмами мовленнєвої діяльності та розв'язанню навчальних завдань та життєвих проблем.

Під час вивчення матеріалу курсу систематизується та узагальнюється мовний, мовленнєвий та комунікативний досвід учнів, набутий ними на попередніх етапах навчання. Зв'язок теорії з реальним життям набуває найвищого значення. Дуже важливим стає використання інтерактивних, проектних, творчих робіт. Підвищується рівень професійної спрямованості викладання предмета.

Оскільки предмет «Культурознавство англомовних країн» має досить специфічну спрямованість, то до його викладання висуваються певні вимоги.

На кінець курсу учні повинні продемонструвати:

а) **білінгвальну культурну обізнаність про:** культурно-історичне коріння англійської мови та її сучасну функцію як мови міжнародного спілкування; події національної історії, значення британської та американської національної символіки; вплив загальноєвропейського та всесвітнього культурного спадку на художню культуру Великої Британії/США, її значення для всесвітньої культури; соціально-культурні аспекти впливу освіти на поведінку людей; традиції в культурі взаємодії індивіда та держави, природи та суспільства, представників різних соціальних та етнічних груп; культурно-історичні аспекти системи цінностей у британському/американському суспільстві; сучасні британські/американські традиції, звичаї, умовності та стереотипи поведінки;

б) **бікультурні вміння:** учні повинні вміти працювати з довідковою краєзнавчою, лінгво-краєзнавчою, культурознавчою літературою білінгвального характеру; збирати, систематизувати та тлумачити культурознавчу інформацію під час читання, аудіювання, мовлення чи письма англійською мовою, використовуючи газетно-журнальні матеріали, художню літературу, навчальну краєзнавчу літературу, матеріали радіо та телебачення, а також, при можливості, ресурси Інтернету англійською та рідною мовами; готувати культурознавчі файли під час збирання та систематизації фактів культури; проводити аналогії, протиставлення, узагальнення, порівняння фактів, явищ культури, подій у культурному житті Великої Британії/США та України; реферувати автентичні писемні культурознавчі матеріали; вести соціокультурні спостереження під час роботи з відеоматеріалами (одяг, манера взаємодії між людьми, їжа); готувати усні повідомлення культурознавчої тематики (обома мовами), використовувати цитати, афоризми, ілюстративний матеріал, уривки з художньої прози, поезії англійською мовою; брати участь в обговоренні англійською мовою культурознавчих аспектів життя мешканців Великої Британії/США та України; готувати для шкільних газет матеріали (англійською та рідною мовами), які демонструють цікаві аспекти культури країн, культурознавчі матеріали про рідну країну, місто, школу для закордонних юнацьких журналів; відповідати на питання культурознавчих вікторин, складати та розв'язувати кросворди на матеріалі української культури та культур країн, які вивчаються; виконувати культурознавчі проекти та брати участь в усних презентаціях результатів проектів;

в) **соціокультурні здібності, які формуються за допомогою таких якостей,** як: соціокультурна допитливість; соціокультурна спостережливість, розрізнення культурологічних реалій у тексті та відтворення їхнього змісту рідною мовою; соціокультурна ввічливість та об'єктивність в обговоренні аспектів життя у Великій Британії/США, Україні та інших країнах Європи й світу.

Тематика курсу

Тематика спілкування	
I	Особливості традицій і звичаїв британського народу та їхнє місце у світовій спільноті.
1	Свята Британії та їхні особливості. Схожість і відмінність із деякими українськими обрядами.
2	Соціокультурний портрет британської родини: сімейні традиції, цінності, дозвілля та стиль життя в порівнянні з українською родиною.
3	Британський етикет. Аспекти ввічливої поведінки іноземця в британському середовищі
II	Історичні корені розвитку культури Британії під впливом світових культур.
1.	Римські завоювання як основа формування британської культури.
2.	Вплив нормандської культури на подальший розвиток життя британського народу.
3.	Символи Британії як віхи історичного розвитку держави
III	Географічне положення Британії як основний фактор розвитку народностей, їхніх культур та мови.
1.	Історико-культурне формування британської нації. А) Англосакси та вікінги, їхній вплив на формування традицій та звичаїв британського народу. Б) Етапи розвитку існуючих британських національностей. В) Внесок української діаспори до культури Британії.
2.	Історико-культурні корені англійської мови. Запозичення як один із основних показників впливу світових культур
IV	Релігійно-культурний портрет Британії: минуле та сьогодення.
1.	Спадщина язичницьких вірувань, її вплив на формування британських ритуалів та святкування.
2.	Шляхи виникнення християнства на Британських островах.
3.	Наслідки реформ XVI століття, їхній вплив на релігійні відносини в минулому та сьогодні
V.	Історичні віхи становлення й розвитку британської науки та освіти.
1.	Внесок британської науки у світовий розвиток. Соціокультурні
2.	особливості етапів розвитку британської освіти
VI	Мистецтво Британії як результат соціокультурного розвитку країни.
1.	Британський фольклор: саги, народні пісні, танці, музичні інструменти, національні костюми, традиційна їжа - джерело британської культури.
2.	Класики англійської літератури та їхній внесок у світову культуру.
3.	Світ британського живопису та його творців. Внесок британців до фонду загальнолюдської культури.
4.	Британська музична спадщина, її загальноєвропейські корені та національні риси.
5.	Роль національного театру та кіно у світовій культурі
VII	Специфіка британських засобів масової інформації та їхня роль у зв'язку зі світовою спільнотою

Мовленнєва компетенція

Аудіювання	Говоріння
<p>Розуміють:</p> <ul style="list-style-type: none"> - культурознавчу інформацію і під час безпосереднього спілкування зі співрозмовником, і опосередкованого (у звукозаписі та відеозаписі); - основний зміст текстів відповідно до тематики, диференціюючи основні факти й другорядну інформацію. <p>Вміють вибирати необхідну інформацію з прослуханого.</p> <p>Можуть здогадуватись про значення незнайомих слів у текстах, пов'язаних з тематикою курсу</p>	<p>Уміють:</p> <ul style="list-style-type: none"> - описувати проблеми, досягнення, виявляти їхні причини й наслідки; - описувати події в їхньому історичному розвитку, висвітлюючи власну точку зору; - проводити аналогії, протиставлення, узагальнення, порівняння фактів, явищ культури, подій у культурному житті Великої Британії та України; - описувати та інтерпретувати реалії рідної та іншомовної культур; - аналізувати явища суспільно-політичного, економічного та культурного життя різних країн; - систематизувати та тлумачити культурознавчу інформацію; - виконувати культурознавчі проекти та брати участь у їх презентаціях та обговореннях

«Культурознавство Великої Британії»

Мовленнєві функції	Соціокультурна компетенція	Загальнонавчальна компетенція
Розповідати про традиції та звичаї британського народу та проводити аналогії та порівняння традиційних культурних явищ у Британії та світі	Володіння культурознавчою інформацією стосовно Великої Британії в межах тематики курсу, пов'язаної з такими аспектами: <ul style="list-style-type: none"> • культурно-історична система цінностей у британському суспільстві; традиції в культурі взаємодії індивіда та держави, представників різних соціальних та етнічних груп; сучасні британські традиції, звичаї, умовності та стереотипи поведінки; • події національної історії, значення символів британської національної символіки; • культурно-історичне коріння англійської мови та її сучасна функція як мови міжнародного спілкування; 	<i>Учні повинні вміти:</i> <ul style="list-style-type: none"> • уважно стежити за презентованою інформацією; • усвідомлювати мету поставленого завдання; • ефективно співпрацювати під час пізнавально-пошукової, пошуково-дослідницької, парної та групової роботи; • активно застосовувати англійську мову; • використовувати адекватні матеріали для самостійного вивчення; • знаходити, розуміти й передавати отриману інформацію; • ефективно використовувати книжку, підручник, словник, довідкову літературу, мультимедійні засоби тощо
Систематизувати матеріал та готувати повідомлення стосовно розвитку культури Британії під час окремих історичних подій та аналізувати символи країни як віхи історичного розвитку держави	Розповідати та аналізувати релігійно-культурні явища впродовж історії нації <ul style="list-style-type: none"> • релігійно-культурні явища, типові для країни; • соціально-культурний вплив науки та освіти на поведінку людей; • вплив загальноєвропейського та всесвітнього культурного спадку на мистецтво Британії, його значення для всесвітньої культури; • роль британських засобів масової інформації та їхня взаємодія зі світовою спільнотою 	
Узагальнювати інформацію щодо географічного положення країни та її впливу на розвиток культури британців та їхньої мови	Обговорювати етапи становлення та розвитку науки та освіти країни та вплив на культуру народу	
Презентувати інформацію щодо розмаїття видів мистецтва країни та їхній вплив на світову культуру	Аналізувати специфіку британських ЗМІ та їхній вплив на світову спільноту	

Наприкінці курсу учні

Читання	Письмо
<p>Уміють:</p> <ul style="list-style-type: none"> - переглядати текст чи серію текстів з різних джерел з метою пошуку та отримання необхідної інформації, збирати інформацію для виконання певного завдання (знаходження, систематизація, аналіз чи порівняння); - працювати з довідковою краєзнавчою, лінгвокраєзнавчою, культурознавчою літературою білінгвального характеру; - збирати, систематизувати та тлумачити культурознавчу інформацію 	<p>Уміють:</p> <ul style="list-style-type: none"> - готувати культурознавчі файли; - реферувати культурознавчі матеріали; - виконувати культурознавчі проекти

Тематика курсу

Тематика спілкування	
I Особливості традицій аборигенів Північної Америки та їхнє місце у формуванні культури США.	
<ol style="list-style-type: none"> Індіанці: матеріальна культура, вірування та фольклор. Ескімоси: матеріальна культура, вірування та фольклор. Взаємопроникнення культур аборигенів як чинник феномену американської культури 	
II Вплив культури Британії як головний фактор формування американської культури.	
<ol style="list-style-type: none"> Заснування британських колоній на приатлантичному узбережжі Північної Америки. Суспільно-економічний розвиток колоній. Протестантська віра як основа світогляду американських колоністів 	
III . Особливості традицій і звичаїв американського народу та їхнє місце у світовій спільноті.	
<ol style="list-style-type: none"> Свята Америки та їхні особливості. Подібності та відмінності з деякими українськими обрядами. Соціокультурний портрет американської родини: сімейні традиції, цінності, дозвілля та стиль життя в порівнянні з українською родиною. Американські цінності та символи 	
IV Релігійно-культурний портрет США.	
<ol style="list-style-type: none"> США: мозаїка або плавильний котел? Основні релігійні конфесії в США та їхній вплив на культуру країни. Нормативно-правове забезпечення існування та розвитку релігійних конфесій 	
V. Історичні віхи становлення й розвитку американської науки та освіти.	
<ol style="list-style-type: none"> Внесок американської науки у розвиток світу. Соціокультурні особливості етапів розвитку американської освіти 	
VI Мистецтво США як результат соціокультурного розвитку країни.	
<ol style="list-style-type: none"> Фольклор колоністів та афроамериканців: народні пісні, танці, музичні інструменти, національні костюми, традиційна їжа - джерело американської культури. Майстри американської літератури, живопису й архітектури та їхні твори. Розвиток індустрії дозвілля як фактор зростання масової культури. Американська музика, театр і кіно - перлини всесвітньої культури. Національні види спорту та видатні американські спортсмени. Культура США в XXI столітті: нові горизонти - старі цінності 	
VII. Специфіка американських засобів масової інформації та їхня роль у взаємозв'язках зі світовою спільнотою	

Мовленнєва компетенція

Аудіювання	Говоріння
<p>Розуміють:</p> <ul style="list-style-type: none"> культуроснавчу інформацію і під час безпосереднього спілкування зі співрозмовником, і опосередкованого (у звукозаписі та відеозаписі); основний зміст текстів відповідно до тематики, диференціюючи основні факти й другорядну інформацію. <p>Вміють вибирати необхідну інформацію з прослуханого.</p> <p>Можуть здогадуватися про значення незнайомих слів у текстах, пов'язаних з тематикою курсу</p>	<p>Уміють:</p> <ul style="list-style-type: none"> описувати проблеми, досягнення, виявляти їхні причини й наслідки; описувати події в їхньому історичному розвитку, висвітлюючи власну думку; проводити аналогії, протиставлення, узагальнення, порівняння фактів, явищ культури, подій у культурному житті США та України; описувати та інтерпретувати реалії рідної та іншомовної культур; аналізувати явища суспільно-політичного, економічного та культурного життя різних країн; систематизувати та тлумачити культуроснавчу інформацію; виконувати культуроснавчі проекти та брати участь у їх презентаціях та обговореннях

«Культурознавство США»

Мовленнєві функції	Соціокультурна/соціолінгвістична компетенція	Загальнонавчальна компетенція
Розповідати про традиції та звичаї аборигенів та аналізувати їх вплив на формування культури США	Володіння культуроснавчою інформацією стосовно США в межах тематики курсу, пов'язаної з такими аспектами: культурно-історична система цінностей в американському суспільстві; вплив британської культури на формування американської;	<p>Учні повинні вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> уважно стежити за презентованою інформацією; усвідомлювати мету поставленого завдання; ефективно співпрацювати під час пізнавально-пошукової, пошуково-дослідницької, парної та групової роботи; активно застосовувати англійську мову; використовувати адекватні матеріали для самостійного вивчення; знаходити, розуміти й передавати отриману інформацію; ефективно використовувати книжку, підручник, словник, довідкову літературу, мультимедійні засоби тощо
Систематизувати матеріал та готувати повідомлення стосовно розвитку культури США під впливом британської культури	Узагальнювати інформацію щодо традицій та звичаїв американського народу, їхнього місця у світовій спільноті	
Розповідати та аналізувати релігійно-культурні явища впродовж історії	• релігійно-культурні явища, типові для країни; • соціально-культурні аспекти впливу науки та освіти на поведінку людей;	
Обговорювати етапи становлення та розвитку науки й освіти країни та вплив на культуру народу	• вплив загальноєвропейського та всесвітнього культурного спадку на мистецтво США, його значення для всесвітньої культури;	
Презентувати інформацію щодо розмаїття видів мистецтва країни та індустрії дозвілля, їхнього впливу на світову культуру	• роль американських засобів масової інформації та їх взаємодія зі світовою спільнотою	
Аналізувати специфіку американських ЗМІ та їхній вплив на світову спільноту		

Наприкінці курсу учні

Читання	Письмо
<p>Уміють:</p> <ul style="list-style-type: none"> переглядати текст чи серію текстів з різних джерел з метою пошуку та отримання необхідної інформації, збирати інформацію для виконання певного завдання (знаходження, систематизація, аналіз чи порівняння); працювати з довідковою краєзнавчою, лінгвокраєзнавчою, культуроснавчою літературою білінгвального характеру; збирати, систематизувати та тлумачити культуроснавчу інформацію 	<p>Уміють:</p> <ul style="list-style-type: none"> готувати культуроснавчі файли; реферувати культуроснавчі матеріали; виконувати культуроснавчі проекти